

Aasta pärast jõustub Euroopa Liidu ligipääsetavuse direktiiv: miks seda on vaja ja kes sellest võidavad?

19. juuni 2024 - 0:53 Autor: [AM](#)

28. juunil 2025 jõustub Euroopa Liidu ligipääsetavuse direktiiv, mille eesmärk on muuta tooted ja teenused paremini kättesaadavaks ka erivajadustega inimestele. Paljud tooted, teenused ja informatsioon on liikunud veebi, mistõttu on oluline pöörata tähelepanu digitaalsele ligipääsetavusele.

SEB tarkvaraarendaja Tatjana Kadak selgitab, mis on digitaalne ligipääsetavus, miks see on oluline ja milline on digitaalselt ligipääsetav rakendus või veebileht.

Digitaalne ligipääsetavus tähendab seda, et veebilehed ja tehnoloogiad on disainitud nii, et eri puudeliigiga inimesed saaksid neid samuti kasutada. „Ekslikult võib jääda mulje, et puue puudutab vaid väikest osa elanikkonnast, kuid tegelikult kõnelevad faktid muud keelt. Näiteks sotsiaalministeeriumi andmeil on Eestis üle 150 000 eri raskusastme ja puudeliigiga inimest. Euroopas on aga 27% üle 16-aastastest mõni puue ja see osakaal suureneb rahvastiku vananedes. On oluline, et informatsioon, tooted ja teenused oleksid ka neile võrdselt kättesaadavad,“ märgib Kadak.

Milliste probleemidega seisavad veebilehtedel või rakendustes silmitsi erivajadustega inimesed?

Kuulmispuudega inimesed ei pääse informatsioonile ligi, kui näiteks audiosisule või videole ei ole lisatud transkriptsiooni või subtiitrid. Lisaks on informatsioonile ligipääs nende jaoks raskendatud, kui puudub võimalus heli reguleerida või valida subtiitrite suurust ja värvi.

„Digitaalselt ligipääsetaval veebilehel või rakenduses on lisatud video- ja audiosisule subtiitrid või transkriptsioon, võimalus valida subtiitrite suurust ning reguleerida heli. Ühtlasi on oluline tagada, et enam kui kolm minutit pikka videot saaks pausile panna, peatada või taasesitada. Seeläbi tagame, et info jõuab ka kuulmispuudega inimesteni. Näiteks SEB-s oleme lisanud videotele subtiitrid, mis on samm lähemale digitaalse ligipääsetavuse tagamisele,“ selgitab Kadak.

Intellektipuudega inimesed võivad veebilehtedel informatsiooni otsides takerduda, kui veebileht on ülesehitatud keeruliselt, laused on

nende jaoks liiga pikad ning nendes on kasutatud ebatavalisi sõnu. Lisaks võib tekkida raskusi, kui pikkadele tekstidele pole lisatud pilte või graafikat. Tasub ka meeles pidada, et veebileht, millel on liiga palju liikumist või vilkumist, mida ei saa sulgeda, võib tekitada epilepsiahooget.

„Selleks, et ka intellektipuudega inimesed saaksid ligipääsu olulisele informatsioonile, on vaja kasutada veebilehel või rakenduses selget ja lihtsat sõnavara, ühtset navigeerimisloogikat ja kergesti arusaadavat disaini. Oluline on testida, sest see, mis tundub ühe jaoks lihtne, ei pruugi seda olla teiste jaoks,“ toob Kadak esile.

Liikumispuue on üks enim levinud puudeliike Eestis ja on seotud liikumisfunktsiooni häire, kahjustuse või puudumisega. Liikumispuude alla liigitub ka näiteks artriit, reuma, värinad ja spasmid. Näiteks ei saa veebilehti kasutada, kui seal tuleb navigeerida vaid hiirega ning puudub võimalus kasutada klaviatuuri. Lisaks võidakse takerduda, kui ülesande sooritamiseks on ette nähtud teatud aeg.

„Liikumispuudega inimestega arvestaval veebilehel on kogu funktsionaalsus kättesaadav ka vaid klaviatuuriga navigeerides. Lisaks on oluline pakkuda alternatiive – võimalust sooritada ülesannet ajalimiidita või pakkuda alternatiivseid tekste. Ühtlasi on tähtis, et veebilehed oleksid võimalikult etteaimatavalt ülesehitatud. Ka SEB-s jälgime samu reegleid,“ märgib Kadak.

Nägemispuudega inimestel on kõige keerulisem veebi kasutada ja tihtipeale abistavad neid selles ekraanilugejad (screen reader) nagu Narrator, Jaws, NVDA, TalkBack, VoiceOver. Need tehnoloogiad loevad ette veebilehel olevad tekstid, kuid tuleb meeles pidada, et assisteeriv tehnoloogia ei näe pilte ja videoid. Probleem tekibki, kui pildidel, kontroll- ja muudel veebielementidel ei ole samaväärseid tekstialternatiive. Ka nägemispuudega inimeste jaoks on oluline, et videosisul oleks olemas teksti- või helialternatiiv. Ühtlasi võib tekkida probleeme, kui tekstide ning piltide esi- ja taustavärvide kombinatsioonid on ebapiisava kontrastiga.

„Digitaalselt ligipääsetaval veebilehel on eelkõige oluline pakkuda sisu, mis oleks assisteeriva tehnoloogia sõbralik. Ühtlasi tuleks arvestada, et pildidel, kontroll- ja muudel veebielementidel oleks samaväärne tekstialternatiiv. Tasub meeles pidada, et ka nägemispuuetega inimeste jaoks on oluline, et navigeerimiseks oleks võimalik kasutada klaviatuuri. Näiteks SEB-s testime kõiki uusi veebilehti ekraanilugemise programmidega,“ selgitab Kadak.

Tatjana Kadak lisab, et kokkuvõttes võivad ligipääsetavusest kõik: "Lihtne disain, arusaadavalt esitatud tekst ja etteaimatav navigeerimine on olulised kõigi jaoks, sest need tagavad hea kasutajakogemuse. Lisaks limiteerivad teatud olukorrad veebilehe kasutamist: liiga ere valgus, väga vali heli ja halb internetiühendus. Digitaalselt ligipääsetaval veebilehel on aga oluline info kättesaadav hoolimata eelnimetatud teguritest."

- [Tegijad](#)
- [Lahendused](#)

- [Tarkvara](#)
- [Turvalisus](#)